

Dannevirke.

Udkommer hver Uge
paa et halvt Ark;
Prisen er 15 f. Et.
eller 5 Rigsbankmf.
Selv for hvert Fjer-
dingaar.

Bestilles paa de offent-
lige Postkontorer, hos
Herr Universitetsbog-
handler Neitzel i
København og hos
Redakturen.

Et Ugeblad for Hertugdømmet Slesvig.

Nº 16.

Den 4. October.

1838.

Billedhuggeren Thorvaldsen.

Jeg maa forud bede dig, min kjære Læser, som jeg helst tænker mig at høre hjemme blandt jøvne Landfolk, at Du ikke venter, jeg skal kunne gjøre dig det ret indlysende, hvor stor en Mand Thorvaldsen er, og hvor viktig han er for hele Menneskeslægten. Naar jeg siger, at de Marmor-Billeder, han hugger, udbrede meer naturlig Sandhed og meer guddommelig Viisdom over den hele vide Verden, end hundredre Prester og Professorer i Allmindelighed ere i Stand til, saa vil du ikke begribe, hvad jeg mener; thi deels kan jeg jo ikke vise dig hans Billeder, deels, om du sit dem at see, vilde du ikke mærke, at du derfor blev visere eller bedre. Selv paa levende Mennesker formaa vi ikke altid at slutte fra det Udvortes til det Indvortes: vi kunne ikke alle af et Menneskes Miner, Gebærder og Stilling sige os, hvad der nu foregaaer i hans Sjæl, hvad han nutruer og føler. Og endnu vanskeligere maa det da være for Den, som ingen Øvelse har deri, at forstaa, hvad Billedhuggeren har villet betegne med sine Marmor-Figurer. Men Mange forstaa dog disse

Billeders stumme Sprog, og de forsikre, at jo mere de uforstyrret og opmærksom betrakte dem, desto mere føle de, at der derved ligesom fødes inden i dem højere og lysere tanker, ødlere og sterkere Hændelser, som de tilforn ei have hændt. I midlertid, jeg vil for det Forste slet ikke prove paa at gjøre dig det tydeligt, hvori hans Storhed bestaaer. Jeg vil hellere siden maaske forsøge at give dig, i det mindste en Anelse om, hvad jeg mener, ved at gjøre dig bekladt med en Lignelse eller et Billede, som findes iblandt de alleraldste Levninger, vi endnu have tilbage fra vores Forfædres hedeniske Dage. For Dieblifiket vil jeg blot bemærke, at eftersom du jo dog nodes til at tro, at Thorvaldsen maa være et saare udmarket og ualmindeligt Menneske, siden baade Konger og Keisere omgaaes ham som deres Lige, og de Klogeste og Wedleste i hele Europa behandle ham som deres elskede Herre og Mester, saa formoder jeg, at du nok kunde have Lyst til at høre Noget om hans Liv og Levnet. Meget lader der sig imidlertid ikke herom berette, da Skjæbnen ikke har tilskifket ham paafaldende Hændelser, og de Gjerninger, hans daadrigte Liv har udført, bestaa i den store

Mængde Marmor-Billeder, der, saa at sige ere stroede omkring i Europa. Men dog findes der i de Boger, som Professor Thiele i Kjøbenhavn har strevet om ham og hans Arbeider, mangen Efterretning om hans tidligere Liv, som det sikkert vil more dig at høre.

I Begyndelsen af det forrige Aarhundrede var Thorvald Gotskalksen Provst i Myklaby ved Skagafjord paa Island. Da Islanderne fra Arilds Tid have haft for Skif at bevare, ved Hjælp af Stamtavler, Erindringen om deres Forfedre, saa kjende vi denne Thorvald Gotskalksens Forfædre i lige Linie indtil op i det 14de Aarhundrede, og ad Sidelinier endog op til den Danst-Svenske Konge Harald Hildetand i det 8de Aarhundrede, og til den megtige, pragtfuldende og konstfulde Høvding paa Island Oluf Paa, der levede i det 10de Aarhundrede, og om hvem de gamle Historiebøger fortælle, at han lod opføre en uhyre stor Gildefsal, hvori Bæggen og Loftet vare smykede med Billedhugger-Arbeider, der deels forestilte virkelige Tildragelser deels Scener af den nordiske Gudelære. I Aaret 1740 fæerde Provstens Hustru ham en Son, der efter Faderen blev kaldet Gotskalk Thorvaldsen, og som, da han voksede til, lagde sig efter Billedskæreriet, og reiste til Kjøbenhavn for der at søge sit levebrød ved denne Haandtering. I Kjøbenhavn giftede han sig med en Præstebatter fra Sylland ved Navn Karen Grønlund, som i Aaret 1770, den 19de November, blev Moder til vor beromte Konstner. I Daaben blev han kaldet Bertel Thorvaldsen, men nu for Tiden benævnes han hyppigt paa Italienernes Maade Albert Thorvaldsen.

Faderen, som dengang var i den første Mandomsalder, sogte sin lille Families Underhold ved at skære alskens Ornamente i Træ, og arbeidede som Billedhugger paa de private Skibsværster i Kjøbenhavn. De tidligste Efterretninger om Sonnen Bertel ere derfor opbevarede i adskillige gamle Skibstommerneds Erindring. Af dem er det fortalt, at de meget godt erindrede, hvorlunde den smukke lys-haarede Dreng ofte kom for at besøge sin Fader paa Byggepladsen eller i Huggehøuset, og at han var afholdt af Alle, som saae ham.

De første Anlæg, han yttrede, vare til Tegning, og han begyndte derfor, da han var 11 Aar gammel, daglig at besøge Konstakademiets Tegne-Skole, hvor til han kunde faa Adgang uden Betaling. Her gjorde han hurtig Frengang, saa at Faderen begyndte at haabe, at Bertel vel i Tiden kunde komme saa

vidt, at han endog kunde blive ham en Medhjælper i hans Haandtering. Men han overgik snart Faderen, og da han daglig bragte denne Mad paa Holmen og ved saadan Lejlighed sædvanlig tog hans Arbeide i Diesyn, saa skete det ofte, at dette ikke var ham tilpas, og at han derfor, uden at tale derom, greb Meiselen og rettede paa Figurene, medens Faderen var borte ved sit Maaltid. — I Konstakademiets forskellige Skoler undervistes han nu iblandt de andre Drenge i en Tid af 6 Aar, forend man begyndte at lægge Marke til ham, hvortil hans hele Bæsen formodentlig ogsaa bidrog meget. Thi ligesom han endnu søger at undgaae al Opsigt, hvor det paa nogen Maade lader sig gjøre, saaledes har det alle Tider været hans Natur ganske imod at ville vise sig eller gjøre sig gjeldende. Allerede som Dreng havde han en vis rolig og dybsindig Alvor; og det underfulde indre Liv, der siden har udviklet sig saa rigt og fyldigt, spirede vel allerede dengang mægtigt og kraeftigt i ham, men stille og ubemerket. Han talede kun lidet, og hans Svar vare forte, men bestemte og træffende. Naar han stod ved sit Tegnebæret, var han saa tavs og ordknap, at han sjeldent svarede med Ja eller Nei, naar det kunde være nok, at han nikkede eller rystede med Hovedet. Fortælltes hans Raad eller Hjælp i Henseende til en Tegning, da svarede han efter et hurtigt, men sikkert Blif paa Sagen, blot ved at pege med Fingeren. Men med alt dette forbant han, efter Teynaldrenes Fortælling, en ualmindelig hei Grad af Blidhed og Godmodighed. Med en kjærlig Sjæl levede han i sit Arbeide; men hvad der laa uden for den Kreds, hvori hans Tanker bevægede sig, var ham ligegyldigt og fremmed.

I Aaret 1787 vandt han ved den anstillede Prove imellem de unge Konstnere den lille Solvmedaille, og for første Gang blev hans Navn offentlig sat i Avisen. Han gif just paa den Tid hos Provst Hoyer ved Holmens Kirke for at forberedes til Confirmation, og havde her sin Plads langt nede imellem de andre fattige Drenge, da han, efter sin egen Fortælling, just ikke udmarkede sig ved sine Kunstdækker; thi i Henseende til al videnskabelig Undervisning var han meget forsømt. En Dag spurgte Provsten, formodentlig for at opmuntre ham til Flid ved Exemplaret, om det maasee var hans Broder, som i Akademiet havde vundet en Medaille. Men da Bertel svarede: „nei, det er mig“; blev Provsten saa overrasket ved dette Svar, at han satte ham overst, og

kaldte ham siden den Dag bestandig: Monsieur Thorvaldsen.

To Aar senere vandt han den store Solvmedaille, og Faderen, der onsfede sig en Medhjælper, meente da, at nu kunde han vel have lært Noe, og kunde nu gjerne høre op med at gaa paa Akademiet. Men til Lykke vidste Sonnen at dele sig imellem Konsten og den Hjælp, han var sin trængende Fader skyldig, og der er endnu Arbeider at paavise, som han i disse Aar har udført i Fællesskab med sin Fader. Om trent i tre Aar hengik hans Liv under saadan Besætning, i hvilken Tid ogsaa fortroligere Omgang med unge Konstnerner tilligemed Læsning af gode Boger befordrede hans øvrige Dannelse. Især deltog han med Iver i ugentlige Sammenkomster med tre andre Venner, hvor de ovede sig i at udfinde og udføre den rigtigste Behandling af alle Slags Op-gaver for Konstnere, og naar de derpaa havde nydt et simpelt Maaltid i hverandres glade Selskab, til-bragte den øvrige Deel af Aftenen ved at forelæse Digterværker eller ved livlige Samtaler, naturligvis mest om Konstgjenstanden. Thorvaldsen, hvis Natur det var, aldrig at kunne sidde ubeskæftiget, robede ved disse Sammenkomster sin Lethed i at kunne danne sig et Billeds og fremstille det. Ikke sjeldent skete det, at, medens de Andre endnu sad i Tale om, hvorledes den valgte Opgave burde behandles, havde han allerede sit Billeds færdigt. Under deres Samtaler sad han stille ved Bordet, og modellerede (gjorde Figuren) i en Leerklump eller i Mangel heraf, i et Stykke Smurbred. Undertiden greb han en Blyant, og tegnede efter sine egne Tanker eller efter de Gjenstande, som tilfældigvis faldt ham i Diet, og der skal endnu iblandt hans Ungdomsvenners Erindring fra den Tid findes et forbedret Skilt til Tobaksråduser, hvilket han en Aften tegnede paa en Lap Papir, da der just stod en Kardus Tobak foran ham paa Bordet.

Han var nu bleven 20 Aar gammel, og der forstod ham at forsøge paa at vinde Konstakademiets lille Guldmallest i den Konst, han især havde lagt sig efter, nemlig Billedhuggeriet. Men han havde den største Ulyst til at stille sig til denne Prove, da han aldrig selv var rigtig fornøjet med sine Arbeider, og kun ved sine Venners stærke Overtalelsler lod han sig bevæge til ogsaa at gaa hen paa Charlottenborg den 1ste Juni 1791, paa hvilken Dag Professorerne skulde opgive for de unge Konstnere, hvilket Konst-Arbeide de skulde forsøge at udføre. En-

hver blev nu indslukket i et lille Kammer for sig, som han ikke maatte forlade, for han var færdig med sin Skitse, det vil sige et Udkast af den Maade, hvorpaa han agtede at udføre det forlangte Arbeide. Men da det nu blev ham forknyt, at han skulle fremstille i Leer, hvorledes Heliodorus udjages af Templet (Maccab. II. 3, 25—26.), blev han saa betagen af Skræf, at han listede sig ned ad en Bagtrappe. Til Lykke for Konsten stodt han paa sin Flugt paa en af Professorerne, som ved sin Formaning fulgte ham til at vende tilbage. Han gjorde da nu sin Skitse, som naturligvis vandt Bisald, og da han derpaa siden udførte den i Leret saadan som den skulde være, blev Medaillen ham tilkendt.

To Aar derefter stillede han sig til den sidste Prove for at vinde den saa kaldte store Guldmallest, med hvilken ogsaa følger Penge-Understøttelse til at reise tre Aar udenlands, for videre at uddanne Konstfærdigheden. Prisen vandt han, som man kan tænke; men eftersom man ansaae det gavnligere for ham, om Reisen blev udsat endnu i nogle Aar, for at han imidlertid kunde bode paa, hvad han havde tabt ved Mangel paa Undervisning i Videnskaberne, saa gav man ham imidlertid nogen aarlig Understøttelse. Denne Lejlighed blev af ham godt benyttet; men tillige var han saare driftig i sin Konst, og fortjente ogsaa ved alle Slags Arbeider Adskilligt til Hjælp for sig og sine Forældre, som kun levede i trange Kaar.

Endelig erholdt han det akademiske Reisetipendium; 400 Rdlr. G. aarlig i tre Aar, og han troede sig nu i en saadan Belstand, at han gif til en god Ven, som paa den Tid ikke havde Udsigt til at kunne komme udenlands, og tilbød ham det halve Stipendium; men Vennen var for ædeltænkende til at benytte sig af Thorvaldsens Godmodighed og Mangel paa Verdenskundskab. Bestemmelserne var, at han skulle til Italien, der saa at sige er Konsternes egentlige Hjem. Men en tilstodende Sygdom tilligemed andre Onstædigheder hindrede ham i at reise til lands, og han erholdt derfor Tilladelser til at seile med den Kongelige Fregat Thetis, der just skulde til Middelhavet. Efter en smertelig Afsked med sine elskede, fattige Forældre, især med Moderen, hvis udtrykte Billeds han var og som elskede ham næsten til Raseri, gif han ombord den 20 Mai 1796. Rejsen blev langvarig og meget besværlig, endog farefuld. Tilsidst forlod Thorvaldsen Fregatten ved Den Malta, gif i en aaben Baad til Palermo paa Sicilien, derfra paa et Paketskib til Neapel, og efter

saa Dages Ophold her næede han endelig til Rom, Konsternes Hovedstad, den 8de Marts 1797. Her var det Skæbnens Bestemmelse at han skulde tilbringe sit øvrige Liv. Thi hvor sterk endog Kærligheden til hans Fædreland var og er endnu, hvor ofte Længselen har draget hans tanker til Norden; saa var dog den Drift endnu sterkere i ham, som aldrig lod ham hvile, før han fik fremstillet i Mar moret de Billeder, som Aalanden fremkaldte for hans Sjæl, og til at gøre dette havde han intetsteds i Verden alle de Hjælpemidler tilredt, som han kunde have i Rom. Kun een Gang før i Aar, nemlig 22 Aar efter han var kommet til Italien, besøgte han sit Fædeland igjen, hvor han forblev henved et Aar, og ved hvilken Lejlighed han ogsaa fik eneel af det øvrige Europa, især Tyskland, at see.

(Slutning følger.)

Blandinge.

Kongen af Frankrig, Louis Philip, sagde nylig til den studerende Ungdom, som var forsamlert for at see Konstsamlingerne i Versailles: "Jeg haaber, De vil bevare Erindringen om vojt gamle Monarkies Skæbne og Bedrifter, en Stat, der er vel saa vigtig som Ne pubblierne i Athen og Rom, med hvilke man måske befæstiger Dem altfor meget." Ved disse træffende Ord udbrød Ungdommen, der ikke er uden Sands for den lærde Opdragelses store Mangler, i lydelig Jubel.

I de Deputeredes Kammer forsvarede Arago Mondersmalet og de exakte Videnskaber imod Latinitetet. Ingen Klassiker sagde han, virker saa dannende paa Ungdommen som Racine, Fenelon, Voltaire, Corneille ic. Stulde Forstanden ikke kunne udvikles uden Latin? Var da Napoleons og Shakespeares Forstand ikke udviklet? ere Beranger, Lamartine ikke blevne beromte uden Latin? Vor Stats materielle Interescer kunne allene fremmes ved de exakte Videnskaber. Det er ikke med Hera metrer og Alexander man befæmper Folks utallige Fordomme. Var ikke Latinomanien noget tilbagetrængt af Naturvidenskaberne, saa vilde vi endnu se gagerede Astrologer figurere i vojt Statsbudget.

En Bramir, der opholder sig i London, skrev nylig iblandt andet til en Ven i Bengalens: de offentlige Læ lere, min dyrebare Hafid, viise her, ligesom de offentlige Bladet et besynderligt Talent — de forstaae alle den Konst at nære sig ved at nære Utilfred s heden.

Hvorved udmarkede nye Nationer sig fremfor de gamle? de gamle havde en stor Afflye for Alt hvad der er dødt? de nyere derimod have en stor Forkærlighed for det Døde, især for døde Sprøg og døde Konstitutioner.

Høft sang.

Nu sagtned' den Tummel
I Mark og i Eng,
Og Vognenes Rummel
Hendore i Bæng;
De oppige Agre,
Med Skofte saa fagre,
Nu blevne saa magre
Og nogne med eet.
Vel stod' vi af Binden
Og Solen forladt;
Det lod som om Pinden
For Torveir var sat;
En Time vi bjerged'
Og Negene værged' —
En Time dem hæried'
Den styrrende Sk.

Men han, som gav Hornet
Den frodige Vært,
Han Tingen dog ordned',
Saa Tak er vor Text.
Til Danmark at made,
Opfyldtes hver Lade,
Og Heiser tog' Stade
Bed mangen god Gaard.
Thi juble nu Alle
I gjenfundne Trost,
Og Sange fremkalde
Taksgellsens Ros; —
Et Danmark undlader,
At takke den Fader,
Som fyldte dets Lader
Med mere end Nok!

Kornpriser i Hamborg den 2de Septbr.:
Holsteink Hvede, pr. Kvæst 110 til 144 Rd.
Rug, pr. Kvæst 86 til 94 Rd.
Bryg, pr. Kvæst 80 til 90 Rd.
Havre, pr. Kvæst 44 til 50 Rd.
Raps 155 til 185 Rd.

Haderslev Torvepriser den 1ste October:
Hvede gl. pr. Td. 15 Mf. " 5. til 18 Mf. " 5.
dito, ny 10 " " 11 " "
Rug gl. 10 " " 10 " 4 -
dito, ny 7 " " 8 " "
Byg gl. 4 " 8 " 5 " "
Havre gl. 3 " " 5 " 3 -
Boghvede. 4 " " 4 " 3 -
Raps 19 " " 19 " 8 -
Smør i Hjerdinger 18 " " 18 " 12 -
dito i Pundevæts 5½ " " 6 -

Dannevirkes ærede Læsere anmodes herved, behageligt at indsende Abonnementet for det forslæbne Quartal.

M. Ed.

Dannevirke.

Udkommer hver Uge
paa et halvt Ark;
Prisen er 15 S. Et.
eller 3 Rigsbankmt.
Selv for hvert Tjer-
dingaar.

Bestilles paa de offent-
lige Postkontorer, hos
Herr Universitetsbog-
handler Reitzel i
København og hos
Redaktoren.

Et Ugeblad for Hertugdømmet Slesvig.

N° 17.

Den 11. October.

1838.

Billedhuggeren Thorvaldsen.

(Slutning.)

Fra den Tid af at Thorvaldsen var kom men til Rom, var hans Liv en bestandig Bestræbelse efter at blive fuldkommere og fuldkommere i sin Konst, saa at han først næede til samme Mesterskab, hvor til hans berømteste Forgængere havde bragt det, og siden langt overgik dem alle, saa at Konstnere og Kjendere sige, at en guddommelig Aaland aabenbarer sig i hans Værker. Thi hans Billeder ere i den Grad naturlige og sande, at der ingen Fejl findes paa dem, og han har ved at fremstille Personer og Begivenheder forstaet at vise os Menneskenaturen saa høj og edel og Menneskelivet saa rigt og betydningsfuldt, at det er som om en højere Aaland havde indgivet ham hans Tanker. Men da Rummet ikke kan tillade den nødvendige Bidløftighed for at tale fætteligt, maa jeg afholde mig fra at fortælle, hvorledes Konstner-Aalanden bestandig meer og meer vok sede og styrkedes i ham, og hvorledes han Tid efter anden overvandt de Hindringer, som Skæbnen og Mennesker lagde ham i Veien for at han ret med

Frihed kunde arbeide efter Aalandens Indsynder, og saaledes udføre det store Kalb, vor Herre havde be troet ham. Kun een Begivenhed vil jeg anføre, for di den saa klarlig viser Sandheden i den gamle Paastand, at Gud sender Hjælpen, naar Neden er størst.

Han havde opholdt sig i Italien længe over den først bestemte Tid, men vilde saare nødig forlade et Sted, hvor der endnu var for ham saa meget at gjøre. Dog, da han, uagtet sin overordentlige Arbeidsomhed og udmarkede Dygtighed, Intet havde at leve af, fordi Ingen kjøbte hans Billeder (thi selv for den bedste Konstner hører der i Rom stor Lykke eller lang Tid til at komme saaledes i Orde, at de Rige og Fremmede begynde at forlange deres Arbeider); saa maatte han endelig alvorlig tenke paa Hjemreisen til Danmark. Men først vilde han dog, for at vise sit Fædeland, hvor vidt han havde bragt det, opbyde al sin Konst paa at udføre et Billed, der i lang Tid levede i hans Sjæl og ikke vilde forlade ham. Dette var den græske Helt Jason, som i et fremmed Land henter sig det gyldne Skind, efter at han havde overvundet al Modstand. Uden Tvivl fandt Konstneren i Jasons Liv et Billed af

sit eget, saaledes som hans Bevidsthed og hans Haab forestilte ham det. I Januar 1803 sik han ogsaa en mægtig stor Jason færdig i Leer, hvilken, da den blev seet, beundredes af Alle som et Arbeide, der overgik Alt, hvad de kristne Billedhuggere hidindtil havde udført. Men herved blev det. Ingen rig Mand tilbed sig at overtage de Udgifter, som udfordres for at faa det egentlige Marmorbillede hugget efter Leerbilledet, og Thorvaldsen maatte være glad ved at en Landsmandinde understøttede ham saa vidt, at han kunde faa det afstøbt i Gibbs, hvilket først maa skee, inden det egentlige Marmorbillede kan gjøres derefter. Han besluttede da, at lade sin kjære Gibbs-Jason staa og vente paa Leilighed for at komme til København, sagde den et vemondig Farvel, gik hjem og pakkede sine Ejendele sammen; thi næste Morgen var bestemt til Reisen. Dagen efter holdt Bognen for Døren, Kufferten var surret fast bag paa, og man ventede blot paa en Tydsk Konstner, som skulle reise med. Om sider kom han da, men først at sige, at hans Pas endnu ikke var paaskrevet, saa at de maatte opfætte Reisen til næste Dag. Tilfældigvis kom just denne Dag en rig Engellænder, ved Navn Thomas Hope, hen til det lille Bæksted, for at see den Jason, hvorom der gif saa megen Tale. Til Lykke var Thorvaldsen tilstede, og viste ham sit Arbeide. Det fandt stor Undest hos Herr Hope, saa at han i Lovbet af deres Samtale spurgte, hvor meget vel denne Statue vilde koste, naar den blev udført i Marmor. "Sex hundrede Zechiner!" svarede den noisomme Konstner, som allerede ansaae det for en stor Lykke, hvis han kunde faa Leilighed til at udføre den. "Det er for lidt!" gjentog den ødle Ven af Konsten, "jeg vil give Dem otte hundrede, og straks sætte dem i Stand til at begynde Arbeidet!"

Da opgav Thorvaldsen naturligvis for det Første at reise hjem; men han opnaaede ved denne Understottelse af Herr Hope ikke allene at han i længere Tid kunde blive i Rom, men ogsaa at Nyget fra nu af bragte hans Navn vidt og bredt ankring, saa at de Rige og Fornemme kappedes om at komme i Besiddelse af hans mesterlige Arbeider. Denne Lykke er ogsaa faldet i Manges Lod; thi baade hans Aands Frugtbarhed og hans Konstfærdighed ere saa overordentlige, at man vilde finde Beretningen derom ganstæ utrolig, hvis Bidnerne ikke vare for Verdens Dine. Foruden flere hundrede Hoveder eller Brystbilleder af levende Personer, har han forfærdiget i Marmor over halvhundrede forskellige Statuer eller

hele Figurer (saadanne som f. E. den oven omtalte Jason) og langt over hundrede Grupper og Basreliefer, som hver igjen bestaaer af flere, ja undertiden af en heel Mængde enkelte Figurer; og mange af disse Arbeider har han igjen maattet hugge to, tre, ja fire Gange, fordi Flere have villet have Exemplarer deraf.

Naar du nu betænker, min Læser, at disse Værker ere udarbeidede med et Mesterskab, hvis Mage man aldrig saae tilforn, saa begriber du, at man kan kalde ham Konsternes Konge; men naar du tilsigte kunde see dem og sejonne, at de kun kunde frembringes af en Aand, der skuer ind i Menneskenaturens dybeste Hemmeligheder og seer dens guddommelige Slægtstab, da vilde ogsaa du boie dig for ham som for en Konge i Aalandens Rige. Vi skulle visnuok aldrig være stolte af Noget, mindst naar Talen er om Thorvaldsen, i hvis hele Sjæl ingen Stolthed eller Forfængelighed findes; men vort Hjerte slaaer dog hoiere ved Tanken om at han er vor Landsmand, og naar Andre prise deres Landes Herligheder fremfor det folde Norden, tænke vi glade: vort fattige Land har dog frembragt Thorvaldsen!

(J n d f e n d t).

Nogle Bemærkninger over det i № 12 indrykkede Stykke "Kirkefællesskabet i Provstiet Haderslev."

At Kirvens Indkomster i ældre Tider maatte bestaae i Korn og andre Livsformoderheder, var, af Mangel paa Penge, en Nødvendighed; men dette Savn har for lang Tid siden ophort, og vi tor nu ogsaa haabe, snart at imødesee en Forandrings i denne gamle Liendestik, der vist af de Fleste erkendes for en stor Hindring i Landculturens Fremme og en Alarsag til flere ubehagelige Misforstaaelser, der ikke burde finde Sted, imellem Præsten, Kirkevægerne og Menigheden. Men hvorfor kan Kirkefællesskabet ikke ophæves? Indsenderen har altid hort, at Fælle er fælle, og maa af Erfaring ogsaa selv tilstaae dette. Naar Kirkerne ere i Fællesskab, saa udfordes der jo ogsaa En eller Flere til at bestyre Kapitalen, sørge for at Tienden ordentlig vorder betalt og gjort rentebærende paa sikre Hypotheker o. s. v., og den eller de maae da efter al Billighed have Ven. Hvor heit denne i det Hele belsber sig, er mig ubekjendt; men skal Tienden borthæstes, bortforpagtes eller skulle Kirkevægerne, som de tilforn have gjort,

modtage og betale den: saa seer Enhver dog gjerne til, at faae Lidt for sin Umage. Desuden har det i forrige Tider, ogsaa hændet sig, at hele Kapitalen er gaaet tabt. Dersom Kirkerne vare ude af det bestaaende Fællesskab og det overlodes ethvert Sogn, under Kirkevisitorernes Tilsyn, at vedligeholde og bestyre sin egen Kirke, saa vilde ikke alene al Lønning men endog enhver Frygt for hvilket som helst Tab bortfalde.*)

Efter min Mening bor Kirken ikke være en Pragtbrygning, der indeholder prægtige og zürlige Gjenstande til Sindets Aldspredelse, men et simpelt solid Hus, hvor man kan samle og henvende sine Tanker til Gud og høre hans Ord forkynedes. En saadan Kirkes Vedligeholdelse kan aldrig blive betydelig; en aarlig Udstyrning i Penge (en Kirkefælleskab) vilde maaske være tilstrækkelig i alle de Sogne, der ved Kirkenidernes Udforskning ikke sit saa megen Kapital, at Renterne deraf kunde bestride samme. Thi al Lønning og alt Tab vilde nu ikke mere finde Sted. At faae Kirkefællesskabet oplost, vilde, efter min Mening, heller ikke være saa vanskelig, naar det først ret blev Alvor, at ville.

* * *

Det Danske Navns Oprindelse.

De Larde ere ikke enige om Oprindelsen til Navnet Dansk og Danmark. Sandhyligvis kommer det enten af det gamle Ord Thegen (angelsaxisk Than) der hos Nordboerne var en almindelig Benævnelse for de Fribaarne, eller af Dannis d. e. brav, retskaffen, hvoraf ogsaa kommer Ordene: Dannemand (d. e. en retskaffen Mand), Dannequinde, Dannesvend, Dannemis. Ordet Dansk var altsaa oprindeligen et Hædersnavn, der blev eiendommeligt for vort Folk, efterat de Svenske og Nordmændene havde adskilt sig ved særegne Folkenavne. Ligesaa kaldtes fordum Sproget, der taldes over hele Norden, det Danske Sprog. (dønsk, dansk tungue).

De Danskes oprindelige Folkenavn synes derimod at have været Syder eller Joter, efter hvilke Halvøen sit Navnet Jylland (islandske "Jotland", angelsaxisk "Gotland"). Undertiden kaldes den ogsaa Reidgotland i Modsetning til D-Gotland, der betegnede de Danske Øer. I de ældste historiske Efter-

* At der skal være mindre Tab at at frugte, naar enhver Kirkes Formue bestyres forsigtigt, end naar de staar under en fælles Bestyrelse, indsees ikke. R. d.

retninger nævnes nemlig stedse Syder i Stedet for Danske. Naar der f. Ex. siges i de ældre angelsaxiske Love at Syderne vare af samme Stamme med Anglerne, saa maa her under Syder ogsaa forstaaes de D-Danske, fordi disse udgjorde en Folkestamme med Syderne. Ligesaa kaldes i Brudstykkerne af de gamle Skjædesange, der ere opbevarede i Knutlinga-Saga, de Danske endnu i Knud den Stores Tid Syder. Endelig er det mærligt, at de Danske i Menigmands Sprog hos de to andre nordiske Folk, Svendske og Nordmænd, endnu den Dag i Dag benævnes Syder eller Juter. Saal meget er ligeledes vist, at Syderne altid have været ansete for Hovedstammen af det Danske Folk, og at de Danske Konger i hele Oldtiden og Middelalderen kaaredes i Viborg, Jyllands Hovedstad, hvor Syderne havde Overvægten. Derfor sagdes der ved Kongevalget 1076 paa Viborg Storthing: "Vi Syder have Magt at keise en Konge over Danmarks Rige." Derfra hidrørde det ogsaa, at Hertugerne af Jylland d. e. Sønderjylland eller Slesvig som de Første blandt de Sydske Store, havde en mægtig Indflydelse ved de Danske Kongevalg, hvilket især viisde sig ved Christian den 1stes Valg 1448, hvor det udtrykkeligen siges om den daværende Hertug Adolf, at det tilkom ham først og sidst at kaare en Dansk Konge.

U d l a n d e t.

Sveits. I dette Lands forskjellige Cantoner forsamles i denne Tid „det store Raad“ i Anledning af det Spørgsmaal, om Ludvig Napoleon Bonaparte, der er Sveits Borger, skal, paa Frankrigs Fordring, hvilket Land anseer ham for meget farlig for dets Nølighed, bortvises eller ikke. I de fleste af disse Famlinger falde de fleste Stemmer ud til Fordelen for Prindsen, idet det hedder, at Frankrigs Fordring skal afsives.

Frankrig. Over Prinds Bonapartes Anliggende skal i Ministeriet herske Uenighed, idet flere Medlemmer der af arbeide paa Sagens Afgjørelse i Mindelighed. Kongen skal imidlertid stedse paastaae Prindsens Bortfærnelse fra Sveits. Det hedder ligeledes at Ordre er udstedt, hvorefter Bataillonen i Stæderne Lyon, Besançon og Belfort skulle sættes paa Krigsfod.

Det tyrkisk-ægyptiske Anliggende. Sidens Frankrig og England have sluttet en Handelsforbindelse med Tyrkiet, betragter man det ægyptiske Spørgsmaal fra en anden Synspunkt. Vicekongen af Egypten bliver derved tvungen som Basal til at underfaste sig dens Stipulationer. Porten har islet med Tjenedebringen deraf, og derved bibragt Monopol-Væsenet, i